

Õiguskantsler

Teie 06.05.2026 nr

Meie 01.06.2026 nr 6-4/261321/2604666

Eralasteaias käimise toetamine

Lugupeetud avaldaja

Pöördusite õiguskantsleri poole murega, et Raasiku vald keeldub Teie lapse eralasteaias käimist toetamast, sest lapsele on olemas koht munitsipaallasteaias. See tähendab, et kui Teie pere ei soovi maksta eralasteaia kõrget kohatasu, tuleb lapsel minna valla lasteaeda. Peale selle rakendab eralasteaed waldorfpedagoogika põhimõtteid, mida munitsipaallasteaed ei tee. Küsisite, kas lapse teise lasteaeda üleviimise soovitus on lapse huve arvestades põhjendatud ja kas lapsevanemal on õigus valida lapsele lasteaed lähtuvalt pedagoogilistest eelistustest. Veel küsisite, kas pere teistel lastel on õigus saada samas eralasteaias käies kohatasu toetust ning kas vald peab arvestama seda, et perel võib olla keeruline viia lapsi eri lasteaedadesse.

Mõistan, et Teie pere on sattunud keerulisse olukorda. Paraku ei saa vallalt eralasteaias käimise toetamist nõuda, kui valla lasteaias on lapse jaoks koht olemas. See on nii ka sel juhul, kui eralasteaia õppe- ja kasvatustöös rakendatakse teistsugust pedagoogikat kui valla lasteaias. Perele munitsipaallasteaeda kohta pakkudes tuleb vallal arvestada, kas see lasteaed või lasteaiad (kui pere lapsed käivad eri lasteaedades) on perele koha mõttes kättesaadav.

Alushariduse tagamise kohustuse täitmine

1. Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 37 lõikes 1 on sätestatud õigus haridusele. Õigus haridusele hõlmab ka õigust alusharidusele. Täpsema korra alushariduse tagamiseks peab looma Riigikogu seadusega. Põhiseaduse § 37 lõige 2 lubab eraõppeasutusi pidada, kuid ei kohusta riiki ega kohalikke omavalitsusi neid rahastama.

2. Alates 01.09.2025 lähtutakse alushariduse korraldamisel [alusharidusseadusest](#) (AHS).

3. AHS § 5 lõike 1 järgi tagavad vallad ja linnad omavalitsuses elavatele pooleteise- kuni kolmeaastastele lastele lastehoiukoha, kui lapsevanem on avaldanud selleks soovi. Kõik kolme- kuni seitsmeaastastele lapsed, kelle elukoht on selles omavalitsuses, peavad saama käia oma territooriumil asuvas lasteaias. Vald võib tagada lapsele lastehoiu- ja lasteaiakoha ka teise valla või linna territooriumil, kui omavalitsused on selles halduslepinguga kokku leppinud.

AHS § 5 lõike 5 järgi võib vald või linn tagada lapsele lastehoiukoha munitsipaal- või eralastehoius või munitsipaal- või eralasteaia hoiurühmas ning lasteaiakoha munitsipaal- või eralasteaias.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

AHS § 6 lõike 1 järgi esitab vanem oma koduvallale või -linnale taotluse pooleteise- kuni kolmeaastasele lapsele lastehoiukoha saamiseks ning kolme- kuni seitsmeaastasele lapsele lasteaiakoha saamiseks. Taotluses märgitakse aeg, millal kohta soovitakse ja lastehoid või lasteaed, kuhu kohta soovitakse. Vanemal on õigus esitada mitu eelistust ja kohalik omavalitsus peab neid arvestama.

Kui taotluses märgitud lastehoius või lasteaias ei ole vanema soovitud ajaks vabu kohti, arvestab valla- või linnavalitsus lapsele kohta andes esmajärjekorras lastehoiu või lasteaiakohalähedust (AHS § 6 lg 1).

4. See tähendab, et vallal tuleb anda valla territooriumil elavatele lastele koht kas lapsehoiuse (kas kohaliku omavalitsuse peetavas või eraõiguslikus lapsehoiuse) või lasteaias (kas munitsipaallasteaias või eralasteaias). Kui kohalik omavalitsus täidab oma seadusest tulenevat kohustust eraõiguslike asutuste kaudu, ei või pere osalustasu olla suurem kui munitsipaallastehoiuse ja -lasteaias (AHS § 47 lg 2).

Vallal on õigus otsustada, kas ja kui suures mahus ta tagab peredele lasteaiakohad ja -hoiukohad munitsipaalasutustes või eraõiguslikes asutustes. See tähendab, et vald võib anda kõigile soovijatele kohad üksnes enda peetavates lasteasutustes. Lapsevanem ei saa nõuda, et vald peab talle tagama koha eralasteaias kaudu.

5. Lasteaiakoha tagamist eralasteaias kaudu tuleb eristada olukorrast, kui kohalik omavalitsus toetab rahaliselt eralasteaedu või neis käimist. Sellist toetust maksab kohalik omavalitsus vabatahtlikult, sest ükski õigusakt sellise toetuse maksmist ei nõua. Teisisõnu, sel juhul ei paku kohalik omavalitsus kohti eraõiguslikku asutusse oma seadusest tuleneva kohustuse täitmiseks, vaid üksnes toetab rahaliselt neis asutustes käimist. Niisugusel juhul on kohalik omavalitsus üsna vaba otsustama, millistel tingimustel toetust makstakse.

Vanema soovitud pedagoogika rakendamine

6. Põhiseaduse kohaselt on vanemal lapse hariduse valikul otsustav sõna (PS § 37 lg 2). Seda sätet tuleb mõista nii, et valida saab seadusega antud võimaluste piires.

7. Lasteaias ja -hoiuse antakse alushariduse riikliku õppekava alusel (AHS § 3 lg 1 ja lg 2). Nii on see munitsipaal- ja ka eralasteaias.

AHS § 7 lõike 1 järgi kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega alushariduse riikliku õppekava, mis näeb ette alushariduse standardi (vt [alushariduse riiklik õppekava](#)).

Alushariduse riikliku õppekava alusel koostab lasteaed (nii munitsipaal- kui eralasteaed) oma õppekava ning lähtub sellest õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel ja läbiviimisel (AHS § 7 lg 4).

AHS-i vastuvõtmisel selgitati (alushariduse seaduse eelnõu 419 SE esimese lugemise [seletuskiri](#), lk 23): „Lasteaias õppekavas kajastatakse kõiki olulisi õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise ja läbiviimisega seotud põhimõtteid. Lasteaia õppekava koostamisel lähtub lasteaia meeskond lasteaia eripärast (nt Johannes Käisi pedagoogikast, Hea Alguse metoodikast, Montessori pedagoogikast, waldorfpedagoogikast, Reggio Emilia pedagoogikast, varajase keeleõppe, keelekümbuse, uurimusliku, ettevõtlus- ja õuesõppe põhimõtetest).“

8. Seega võib (nii era- kui munitsipaal)lasteaed lähtuda erinevatest pedagoogilistest põhimõtetest, nii nagu lasteaia õppekavas on ette nähtud. AHS § 7 lõike 5 järgi koostab lasteaia direktor koostöös õppe- ja kasvatustegevusega seotud töötajatega lasteaia õppekava ja selle muudatused ning kinnitab need, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse.

9. Lapsevanemal ei ole õigust nõuda, et lasteaed rakendaks õppetegevuses mõnd muud pedagoogikat, mida pole õppekavas ette nähtud. Vanemal on võimalus soovi korral mõjutada lasteaia õppetegevust, osaledes lasteaia hoolekogu töös. Samuti on vanemal seaduse järgi õigus teha lasteaiale ettepanekuid õppe- ja kasvatustegevuse korraldamiseks (AHS § 31 lg 1 p-d 3 ja 4), näiteks rakendada lasteaias või mõnes selle rühmas kindla pedagoogika põhimõtteid.

10. Kui kohalik omavalitsus ei paku kohta lasteaias, mis lähtub vanema soovitud pedagoogikast, on vanemal võimalus panna laps eralasteaeda (kui sobiv eralasteaed on olemas).

Alushariduse tagamine Raasiku vallas

11. Raasiku vallas reguleerib lasteaiakoha tagamist Raasiku Vallavalitsuse 17.05.2010 määrus nr 2 „[Lasteaedadesse vastuvõtu ja sealt väljaarvamise ning ülevallalise lasteaia järjekorra pidamise kord Raasiku vallas](#)“ (edaspidi: Raasiku määrus). See määrus ei ole kehtestatud AHS-i, vaid praeguseks kehtetu koolieelse lasteasutuse seaduse alusel. AHS § 50¹ järgi võivad vanad määrused kehtida seni, kuni vallavalitsus kehtestab AHS-i alusel uue määruse, kuid mitte kauem kui 31.08.2026. Seega tuleb arvestada, et peatselt tuleb ka Raasiku Vallavalitsusel uus määrus kehtestada.

Raasiku määruse § 1 kohaselt reguleerib määrus Raasiku vallas laste vastuvõtmist Aruküla lasteaeda Rukkilill, Pikavere Mõisakooli lasteaiarühma ja Raasiku lasteaeda Oravake ning sealt väljaarvamist. Seega ei täida Raasiku vald oma alushariduse tagamise kohustust eraõigusliku asutuse kaudu, vaid tagab kohad üksnes enda peetavates munitsipaallasteaedades.

12. Raasiku vald toetab rahaliselt laste eralasteaias käimist nii, nagu on kehtestatud Raasiku Vallavolikogu 13.10.2009 määruses nr 18 „[Koolieelsete eralasteasutuste toetamise kord](#)“ (edaspidi: eralasteaia määrus).

Eralasteaia määruse § 1 järgi on toetuse saamise õigus eralasteasutustel, kus käivad/õpivad lapsed, kellele ei ole tagatud sõime- või lasteaiakohta elukohajärgses munitsipaallasteaias. Eralasteaia määruse § 2 näeb ette, et toetuse saamiseks peab laps olema oma elukohajärgse munitsipaallasteaia järjekorras ning pärast munitsipaallasteaias koha saamist ei ole lapsevanemal enam õigust eralasteaia toetust saada.

13. Kui vald toetab eralasteaias käimist vabatahtlikult (vald ei taga alusharidust eraõigusliku asutuse kaudu), on tal õigus kaaluda, kas ja mis tingimustel eraõiguslikke lasteasutusi või neis käimist toetada. Kui vald suudab tagada lapsele koha enda peetavas lasteaias, ei ole vallal mõistlik toetada peret rahaliselt ka siis, kui pere soovib panna oma lapse eralasteaeda. Seetõttu saab abstraktselt hinnates (mitte konkreetse perekonna olukorda hinnates) pidada põhiseaduspäraseks eralasteaia määruse §-i 2, mille järgi pole perel enam õigust eralasteaia toetust saada, kui talle antakse koht munitsipaallasteaias.

Lasteaia vahetamise mõju lapsele

14. Saab nõustuda, et teise lasteaeda läinud laps peab harjuma uue keskkonna ja oludega. Samas võib lasteaia vahetus mõjuda igale lapsele erinevalt ning ei saa öelda, et see on igal juhul

vastuolus lapse huvidega. Tegelikult on AHS-is arvestatud sellega, et laps ei pruugi käia aastaid ühes koolieelses lasteasutuses (vt p 3, lastehoiust lasteaeda suundumine). Elus võib ette tulla erinevaid olukordi, kui lasteaia vahetus osutub paratamatult vajalikuks (nt kolimine, lasteaed suletakse või lõpetab tegevuse). Ka ei pruugi samas lasteaias olla olud pidevalt ühesugused, sest vahetuda võivad nii õpetajad kui ka lapsed, ning lapsel tuleb uute oludega kohaneda.

Praegusel juhul pidi olema võimalus, et lasteaeda tuleb vahetada, ettenähtav, sest eralasteaia määrus (sh selle § 2) kehtib alates 2009. aastast.

15. Ka see, kui vald rikkus oma kohustust pakkuda lapsele kohta munitsipaallasteaias, ei kohusta valda rahastama lapse käimist eralasteaias. Nagu öeldud, rahastab Raasiku vald eralasteaias käimist nii, et maksab perele vabatahtlikult toetust – lasteaiakoha tagamise kohustust ei täideta eralasteaias koha tagamise kaudu.

16. Eelnevat arvestades ei pruugi munitsipaallasteaia koha pakkumine eralasteaia asemel olla lapse huvidega vastuolus.

17. Õiguskantsler on varem asunud seisukohale, et kohalik omavalitsus peab võimaldama lapsel käia senises (era)lasteaias kuni õppeaasta lõpuni (vt [seisukoht](#)).

Pere teise lapse õigus kohale lasteasutuses

18. Nagu eespool öeldud, peab vald tagama koha Raasiku määruses nimetatud lasteasutustes ehk munitsipaallasteaias. Kui vald peaks vastu võtma uue määruse AHS-i alusel, siis tuleb lasteaiakoht tagada lapsele nii, nagu see on määrusega sätestatud. Ka siis, kui otsustate, et Teie pere vanem laps jääb edasi eralasteaeda, kus ta on seni käinud, ei ole vald kohustatud rahastama Teie noorema lapse käimist samas eralasteaias.

Mõistagi sobib perele üldjuhul kõige paremini see, kui pere lapsed käivad ühes lasteaias. Ehkki AHS ei anna vanemale õigust seda nõuda (mh seetõttu, et eri vanuses lastel on õigus kas lasteaia või -hoiu kohale ja need asutused ei pea tegutsema koos), toetab seda võimalust see, et seaduse järgi peab kohalik omavalitsus koha pakkumisel arvestama vanemate soove ning kui see pole võimalik, siis pakkuma kohta pere elukoha lähedal.

19. Igal juhul on vald kohustatud lasteaiakohta pakkudes arvestama ka seda, et lasteaed (või ka erinevad lasteaiad, kui lapsed käivad eri lasteasutustes) oleks perele kättesaadav ja et laste lasteaeda viimisele ja sealt toomisele ei kuluks ebamõistlikult kaua aega (vt nt Tallinna Ringkonnakohtu otsuse [3-21-336](#), p-d 17, 18).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee